

انتشارات عباسی



حکایت‌های عربی

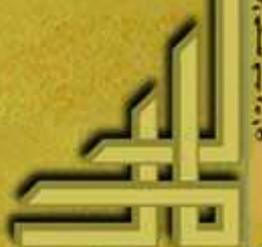
آموزش خوش نویسی

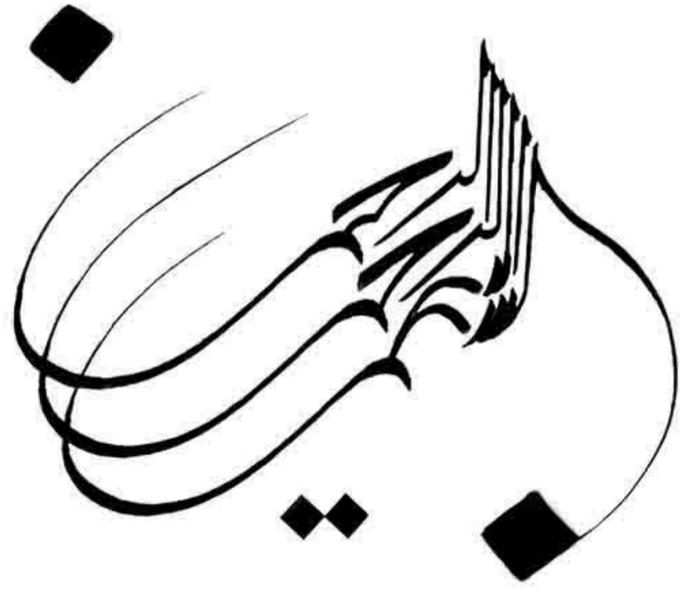
خط نستعلیق تحریری

ابراهیم قدردان

کتابخانه عمومی

کتابخانه عمومی





بیت
حکیم
بیت

نُ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُ

دو کلمه با قلم و آنچه می نویسد

آموزش خوش نویسی خط نستعلیق تحریری

قدردان ، ابراهیم ، ۱۳۵۳-
خوشنویسی نوین / ابراهیم قدردان .
کرج : ابراهیم قدردان ، ۱۳۸۸
۶۴ ص. : مصور.

ISBN : 978-964-04-4232-6 ریال ۳۰۰۰۰

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیپا .
عنوان روی جلد : خوشنویسی نوین : آموزش خوش نویسی خط نستعلیق تحریری .
خوشنویسی نوین : آموزش خوشنویسی خط نستعلیق تحریری .
خوشنویسی--راهنمای آموزشی
خط نستعلیق--راهنمای آموزشی

PIR۲۷۲۱/ق۴خ۹ ۱۳۸۸

فا ۷۴۵/۶۹۱۶

شماره کتابشناسی ملی ۱۸۶۰۸۵۹



انتشارات عباسی

خوشنویسی نوین
ابراهیم قدردان
حروفچینی و صفحه آرایی : امور کامپیوتری ناریا
چاپ اول : ۱۳۸۸
چاپ دوم : ۱۳۹۳
چاپ و صحافی :
ناشر : عباسی
شمارگان : ۲۰۰۰ نسخه
شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۰۴-۴۲۳۲-۶
حق چاپ برای مولف محفوظ است.
مرکز پخش : ۰۲۱۴۶۸۷۹۴۹۲
toooooz@gmail.com

قیمت : ۳۰۰۰۰ ریال

فهرست :

۴۵.....	شعرملکا	۶.....	مقدمه
۴۶.....	قواعد لام	۷.....	خط در گذر زمان
۴۸.....	شعرخیام	۸.....	القبای خطوط
۴۹.....	قواعد میم	۸.....	نمونه ی خطوط
۵۱.....	شعرخانه ی دوست	۱۳.....	اتصالات خط تحریری
۵۲.....	قواعد نون	۱۴.....	قواعد خوشنویسی
۵۳.....	قواعد واو ، ی	۱۶.....	قواعد الف
۵۵.....	شعرترانه ی زندگی	۱۸.....	قواعد ب
۵۶.....	قواعد ه	۲۳.....	شعر امیدواری
۵۸.....	شعرشب هجران	۲۴.....	قواعد ح
۵۹.....	قواعد سطر نویسی	۲۶.....	شعر عنایت
۶۱.....	سخن بزرگان	۲۷.....	قواعد دال ، ر
۶۳.....	منابع و مأخذ	۲۹.....	قواعد سین
		۳۲.....	شعر مژدگانی
		۳۳.....	قواعد صاد
		۳۴.....	شعر اشک یتیم
		۳۵.....	قواعد طا
		۳۷.....	قواعد عین
		۳۹.....	شعرنی
		۴۰.....	قواعد ف ، ق
		۴۲.....	قواعد کاف

مقدمه

به نام خداوند جان و خرد	کزین برتر اندیشه برنگذرد
خداوند نام و خداوند جای	خداوند روزی ده رهنمای
خداوند کیوان و گردان سپهر	فروزنده ی ماه و ناهیدومهر
ز نام و نشان و گمان برتراست	نگارنده ی برشده گوهر است

خداوند کلمه بود ؛ خواست آشکار شود پس به بانگ جمیل در آفرینش طنین انداز شد و به خط زیبا بر لوح دل آدمیان نقش بست.

خوشنویسی گوهرگران بهایی است که برای صاحبش ثروت و برای بیننده لذت است. خط خوش از نشانه های سلامت قریحه است و تعلق خاطر به خوشنویسی نشانگر کمال گرایی روح ؛ در لاهوت زیبایی است. هرچه تعمق دیده در زیبایی هایشتر باشد تاثیر آن در دل عمیق تر و در نتیجه ظهور کمالات رفتاری مشهودتر خواهد بود.

کمتر اندیشمندی رامی توان یافت که در فضایل خط خوش سخنی نگفته باشد و یا خود صاحب کمالاتی در این وادی نباشد.

در مناقب خوشنویسی همین بس که پیامبر اعظم بردولت آن صحنه گذاشته ؛ و زیبانویسان بسم ا... را از رستگاران آخرت خوانده و امیر مومنان آنرا از درهای روزی پاک دانسته اند.

خط خوش صاحب ذوق رامسحور خود می کند آنچنان که دل کندن از جذبه های آن مشکل است. خوشنویسی باعث نشاط خاطر و آرامش درون است.

پیشینیان صدق گفتار و سلامت پندار و سعادت رفتار را برگرفته از صفای دل دانسته اند و در شان و منزلت خط خوش آورده اند که:

داند آن کس که آشنای دل دلست

که صفای خط از صفای دلست

خط درگذر زمان

خط مهمترین ابزار ارتباطی بین انسانهاست. این وسیله شگفت انگیزی بین گذشته، حال و آینده ساخته است تا افکار و عقاید، آداب و رسوم و دست یافته های بشری دست خوش تطور تاریخ نشود.

خط بابت بهره گیری از علائم و نشانه ها امانت دار صادقی برای نویسندگان بوده. این آثار گاهی بر روی سنگ و زمانی بر پوست، چوب و کاغذ به رشته تحریر درآمده است.

سیر تکامل آن هم از جذاب ترین قسمتهای تاریخ به شمار می رود. از بیست هزار سال پیش که اولین علائم نوشتاری به وجود آمد تا شش هزار سال قبل که این علائم قانون مند شدند؛ تاریخ پرفراز و نشیبی را پشت سر گذاشته است.

سه هزار سال قبل از میلاد مصری ها خط هیروگلیف را به وجود آوردند که اولین خط تصویری بشر به شمار می رود. هزار و پانصد سال قبل از میلاد فینیقی ها اولین خط الفبایی را پدید آوردند که در سیر تکاملش در زمان هخامنشیان منجر به پدید آمدن خط میخی شد. خط آرامی در حکومت اشکانیان از خط میخی منشعب شد و در زمان ساسانیان با حمله اعراب از بین رفت.

خط عربی از خط نبطی در قرن چهارم قبل از میلاد به وجود آمد. کوفی متداولترین نمونه خط در صدر اسلام بود که با همت خوشنویسان ایرانی در قرن چهارم متحول شد و از آن اقلام هفتگانه خط پدید آمد. این امر سرآغاز تحولی بنیادی در رسم الخط به شمار می رود.

در سده های بعد هنرمندان خوشنویس نمونه های زیبایی از خط را به وجود آوردند.

اوج خوشنویسی ایرانی پدید آمدن نستعلیق در قرن هشتم است که با گذشت صد ها سال هنوز گرد کهنگی بر چهره ی آن ننشسته و روز به روز بر صلابت و استواری آن افزوده می شود

انواع خط

کوفی	محقق و ریجانی	ثلث	توقع	اجازہ	رقاع
۱۱۱۱۱۱	۱۱۱۱۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱۱۱۱۱
۱	۱	۱	۱	۱	۱
۲	۲	۲	۲	۲	۲
۳	۳	۳	۳	۳	۳
۴	۴	۴	۴	۴	۴
۵	۵	۵	۵	۵	۵
۶	۶	۶	۶	۶	۶
۷	۷	۷	۷	۷	۷
۸	۸	۸	۸	۸	۸
۹	۹	۹	۹	۹	۹
۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱	۱۱
۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲	۱۲
۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳	۱۳
۱۴	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴	۱۴
۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵
۱۶	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶
۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷	۱۷
۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸	۱۸
۱۹	۱۹	۱۹	۱۹	۱۹	۱۹
۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰	۲۰

سنخ	نعلیق	دیوانی	رقعہ	تعلیق	شکستہ
تت	س	س	تت	تت	تت
تت	ع	ع	تت	تت	تت
د	د	د	د	د	د
ن	ر	ر	ر	ر	ر
س	س	س	س	س	س
ص	ص	ص	ص	ص	ص
ط	ط	ط	ط	ط	ط
ع	ع	ع	ع	ع	ع
ف	ف	ف	ف	ف	ف
ق	ق	ق	ق	ق	ق
ك	ك	ك	ك	ك	ك
ل	ل	ل	ل	ل	ل
م	م	م	م	م	م
ن	ن	ن	ن	ن	ن
و	و	و	و	و	و
ه	ه	ه	ه	ه	ه
لا	لا	لا	لا	لا	لا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ
 الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ هَلَّا يَوْمَ الْآخِرِينَ
 إِنَّا نَعْبُدُ وَإِنَّا نَسْتَعِينُ

كوفي

يَا عِدَادِي الَّذِينَ آمَنُوا ابْتَغُوا سَعِدَةَ هَلَّا يَوْمَ الْآخِرِينَ
 يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا ابْتَغُوا سَعِدَةَ هَلَّا يَوْمَ الْآخِرِينَ
 تَرْحَمُونَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
 لَنُدْخِلَنَّهُمْ مِنَ الْجَنَّةِ غُرُوفًا يُجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
 خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ لَنُحِبِّبَنَّهُمْ

تَسْتَكْبِرُونَ وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَى كَمَا
 خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَرَلَّكُمْ مَا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ
 ظُهُورِكُمْ وَمَا نَرَى مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ
 أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَاءَ لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَوَصَلَّتْ

ريحان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَمَا أَدْرَاكَ
 مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِمَّا يَدْرِكُونَ
 سَهْرٌ تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا
 يَأْتُونَ رَبَّهُمْ مِنْ كُلِّ مَسَامٍ هِيَ
 حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ

رقعه

محقق

مَا لَنْزِيلِهِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِمَّا يَدْرِكُونَ
 سَهْرٌ تَنْزِيلُ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ فِيهَا
 يَأْتُونَ رَبَّهُمْ مِنْ كُلِّ مَسَامٍ هِيَ
 حَتَّى يَطْلُعَ الْفَجْرُ

رقاع

اتصالات خط نستعلیق تحریری

حروف خرد: ا، د، ر، ط، و

حروف کشیده: ب، ف، ک

حروف مدور: س، ص، ق، ن، ل، ی، ح، ع

م

با، جا، سا، صا، طا، عا، فا، گا، لا، ما، نا، با

با، بت، بج، بد، بر، بس، بص، بط، بع، بف، بق، بک، بل، بم، بن، بو، بی

جا، جب، جح، جد، حر، حس، حص، حط، حح، حف، حق، حک، حل، حم، حن، حو، حو، حی

بد، جد، سد، صد، طد، عد، فد، کد، لد، مد، ند، حد

سا، سب، سج، سد، سر، سس، سص، سط، سح، سف، سق، سک، سل، سم، سن، سو، سه، سی

صا، صب، صح، صد، صر، صس، صص، صط، صع، صف، صق، صک، وصل، صم، صن، صو، صو، صی

طا، طب، طح، طد، طر، طس، طص، طا، طح، طف، طق، طک، طل، طم، طن، طو، طه، طی

عا، عب، عح، عد، عر، عس، عص، عط، عح، عف، عق، عک، عل، عم، عن، عو، عو، عی

فا، فب، فح، فد، فر، فس، فص، فظ، فح، فف، فق، فک، فل، فم، فن، فو، فه، فی

کا، کب، کج، کد، کر، کس، کص، کط، کح، کف، کق، کک، کل، کم، کن، کو، که، کی

لا، لب، لج، لد، لر، لس، لص، لظ، لح، لف، لق، لک، لل، لم، لن، لو، له، لی

ما، مب، مج، مد، مر، مس، مص، مظ، مع، مف، مق، مک، مل، مم، من، مو، مه، می

نا، نب، نج، ند، نر، نس، نص، نط، نع، نف، نق، نک، نل، نم، نن، نو، نه، نی

ها، هب، هح، هد، هر، حس، حص، هط، هح، هف، حق، حک، حل، هم، هن، هو، هه، هی

با، هب، بج، بد، بر، بس، بص، هط، هح، هف، بق، بک، بل، بم، بن، به، بی

قواعد خوشنویسی:

- درنوشتن هر کلمه خط زمینه در نظر گرفته شود.
- اندازه و شکل حروف درست نوشته شود.
- اتصال صحیح بین حروف در کلمات رعایت شود.
- همیشه آخرین حرف اتصال هر کلمه موقعیت آن را نسبت به خط زمینه تعیین می کند.
- استفاده مناسب از کشیده ها زیبایی خط را بیشتر می کند .

قواعد حروف:

هر حرف متناسب با موقعیتی که در کلمه دارد میتواند در ابتدا وسط یا انتهای آن نوشته شود بعضی از حروف مانند **الف ، د ، ر ، و** تنها به انتهای کلمات می چسبند . برخی از حروف دارای اشکال متفاوتی در نوشتن هستند که استفاده ی به جا از آنها باعث زیباتر شدن خط می شود.

ر- تنها حرفی است که موقعیت آن نسبت به خط زمینه به اتصال آن به حروف دیگر بستگی دارد.

قواعد نوشتار تحریری:

- تا رسیدن به انتهای اتصال نوشت افزار را بر نداریم .
- الف و سرکش در مرحله ی دوم نوشته شود.
- نقطه در پایان هر کلمه یا اتصال گذاشته شود.
- کلمات به صورت جدا و بدون در هم رفتگی ، پشت سر هم نوشته شود.
- فاصله سطرها مناسب انتخاب شود.

لوازم خوشنویسی در خط تحریری:

- کاغذ ساده ی خط دار. کاغذهای روغنی برای خوشنویسی مناسب نیستند.
- خودکار یا نوشت افزار مناسب. در ابتدا بهتر است از روان نویس و خودنویس استفاده نشود.
- زیردستی مناسب (تا حد ممکن سفت نباشد)
- رعایت کردن فاصله مناسب از کاغذ حداقل ۴۰ سانتیمتر
- درست گرفتن خودکار به صورتی که از بند سوم انگشت اشاره نگذرد.

الفبای فارسی دارای ۳۲ حرف است که با حذف حروف تکراری ۱۸ حرف باقی می ماند.

ابجد رس ص ط ع ف ق ک ل م ن و ه ی

این حروف را می توان به سه دسته خرد، کشیده و مدور تقسیم کرد.
حروف خرد: انتهایشان روی خط زمینه قرار می گیرد.

ادر ط و ه

حروف کشیده: روی خط زمینه کشیده می شود.

ب ف ک

حروف مدور: بخشی از آنها روی خط زمینه و قسمتی، به صورت نیم دایره زیر خط قرار می گیرد.

ح س ص ع ق ل ن ی

میم تنها حرفی است که در هیچ گروهی قرار نمی گیرد.

م

اصلی ترین عامل بدخطی: رعایت نکردن خط زمینه، یک شکل ننوشتن حروف وعدم توجه به اتصالات در نگارش کلمات است.

هر چه دقت در نحوه نوشتن کلمات بیشتر باشد خط دلنشین تر خواهد بود.

دقت و تمرین صحیح کلید اصلی خوش نویسی است. اگر چه نوع نوشتن؛ سلیقه ای و شخصی

است اما رعایت قواعد ساده زیبانویسی تشخص خاصی به آن می دهد.



ارتفاع الف به اندازه ی سه نقطه است.

درنوشتن الف راست بودن آن اهمیت زیادی دارد.

الف درقسمت بالا کمی به راست و درقسمت پایین کمی به چپ متمایل است.

کلاه الف بادومنحنی معکوس نوشته می شود که قسمت اول بزرگتر از قسمت دوم است. الف با توجه به مکان قرارگرفتنش در کلمه می تواند کوچکتر نوشته شود.

اخبار اسلام انبیا

شکل الف درابتدا:

دروسط: الف دروسط اتصال ندارد.

درانتهای: ا ب ا ب ا ب ا ب

بابا بادی لاله

اتصالات: با ح س ص ط ع ا ف ک ل ا م ا ن ا

تمرین:

ادب، اراده، ابر، ایران، انار، باران، دانا، آوا، آرام، آریا، بهار، آرزو،

لاله، ولدان، بادبادک، آزادی، اردلان، آدم، آرش، اورنگ، آروین

آرمان، آتش، آفرین، آهو، پارکس، ربا، ایلام، اسفند، آباد،

آذر

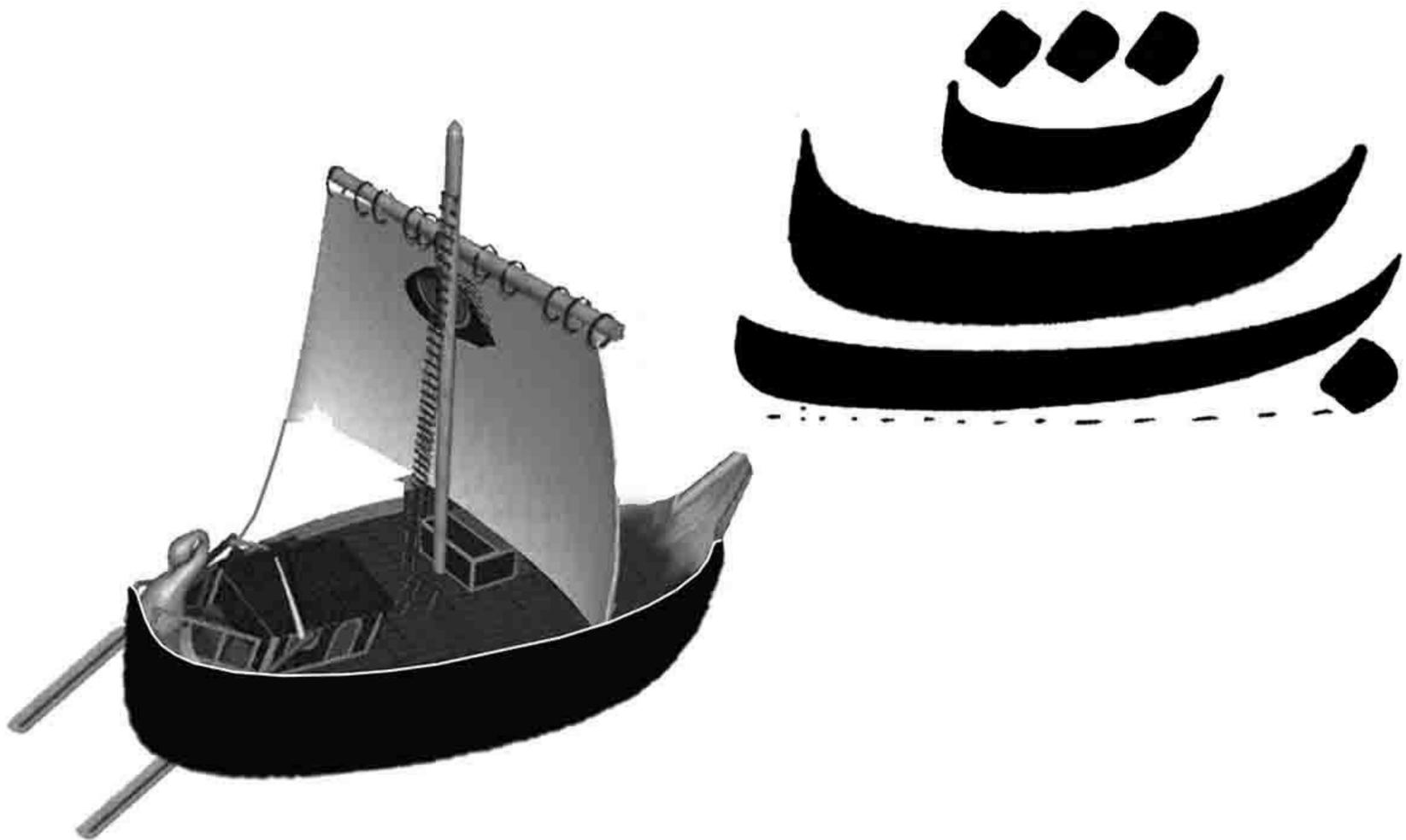
زارباب ادب دریاب آداب

هر که در این سر آمد دانش دهد و نامش پرسید

که هر آنکه نزد خدایه جان آرزو

البته به خوان مابه نان آرزو

شیخ ابوالحسن خرقانی



حرف ب متنوع ترین شکل نگارش الفباست. ب همچنین مهم ترین حرف اتصال محسوب می شود. نحوه ی اتصال حروف دندانه دار تابع قواعد حرف ب است.

حرف پ ، ت و ث در فرم نوشتن و ن ، ی در شکل دندانه مانند ب هستند.

ب در نستعلیق تحریری در سه اندازه ی کوچک ، متوسط و بزرگ نوشته می شود. اگرچه در خط تحریری دقت در اندازه ی حروف از حساسیت کمتری برخوردار است اما همواره سعی می شود شکل و اندازه آنها متناسب و منطبق بانستعلیق نوشته شود.

ب کوچک : به اندازه سه تا پنج دایره گرد کوچک روی خط زمینه کشیده می شود. ابتدای آن نزدیک خط زمینه و انتهایش مستقیم به بالا می رود.

ادب

 A diagram showing the calligraphic form of the small letter 'B'. It consists of five small circles arranged in a horizontal line above a curved line that starts from the left and curves upwards and to the right.

ب متوسط : بین هفت تا نه دایره کوچک نوشته می شود. ابتدای آن کمی بالاتر از خط زمینه و انتهایش روی خط زمینه قرار می گیرد.

ببت

 A diagram showing the calligraphic form of the medium letter 'B'. It consists of ten small circles arranged in a horizontal line above a curved line that starts from the left and curves upwards and to the right.

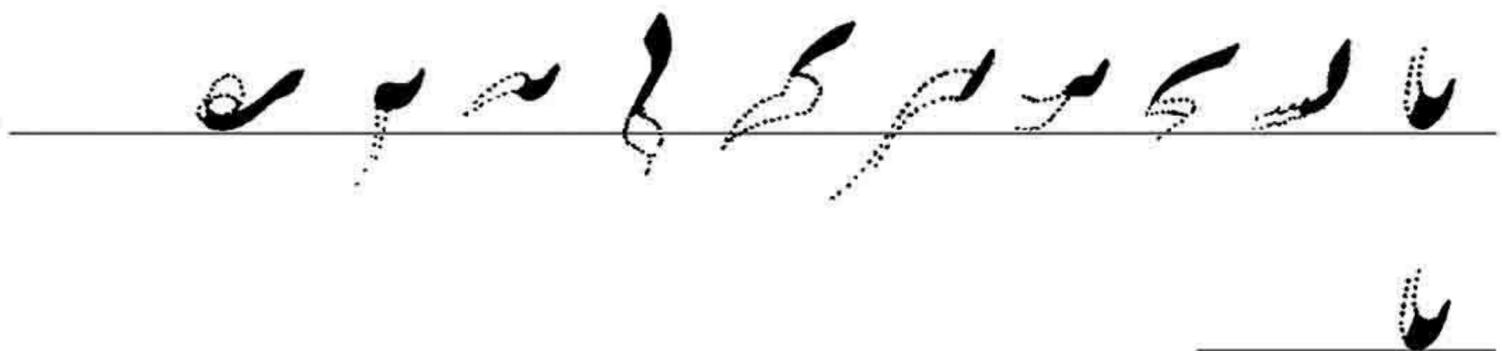
ب بزرگ به اندازه نه تا یازده دایره کوچک نوشته می شود. ابتدای آن بالاتر از خط زمینه و انتهایش مانند ب متوسط است.

بشارت

 A diagram showing the calligraphic form of the large letter 'B'. It consists of fifteen small circles arranged in a horizontal line above a curved line that starts from the left and curves upwards and to the right.

حروف ف و ک هم در شکل و اندازه ی کشیده هایشان مانند ب نوشته می شوند. ب متناسب بامکان قرارگرفتنش دارای شکل های مختلفی در ابتدا ، وسط و انتهای کلمات و اتصالات است.

در نستعلیق تحریری حرف ب در اول اتصال به ده شکل نوشته می شود.



به الف، ل، ک، د و اتصالاتی که حالت بالارونده دارند متصل می شود.

باران، بلبلی، تکرار، بد



بعد از آن حدود ب، س، ص، ط، ع، ف، ق، ک، ی نوشته می شود.

بسیار، نشات، بصیر، تعداد، یوسف، تکاور، تفریح، بط



به اشکال ح متصل می شود.

نجار، بچه، بحر، بیخ



به دندانها می چسبند.

پند، بیدار، تبار، نینا، شبت



به دندان‌های که قبل از شکل و قراربگیردمتصل می‌شود.

بر، پر، تیر، نیز، تیز،



به حرف م و ه می‌چسبد.

تمرین، بهار، ثمر، تهران



تنها به ی متصل می‌شود.

بی، نی‌زار، پی‌درپی،



به دندان‌هایی که بعد از آنها حروف ح، م، ه قرار بگیرد می‌چسبد.

پنجره، نیم، بنر



شبهه نوع اول است و تنها به ن متصل می‌شود.

بن، تن



به حروف ع ، ف و ق می چسبد.

نقد تعبد بغير

ب وسط:

ب در وسط کلمه دارای پنج شکل است.



برای جدا کردن دندانه های متوالی بکار می رود.

نبیند چنین چسبنده بتن بنیامین طیب



به عنوان دندانه ی بین دو حرف و برای اتصال به کشیدها و قبل از ب آخر نوشته می رود.

پند عید بسته تب اسب نیست ثبت



به حروف ح ، م ، ی می چسبد.

رحیم تخر پنچ گیتی



بعد از ط می آید.

وظیفه طبقه فضا تحصیل



قبل از حرف ر قرار می گیرد.

نیز نبرد خیر قیر میر شیر لزر

ب آخر:



حرف ب در انتهای کلمه یا اتصال در سه اندازه کوچک متوسط و بزرگ نوشته می شود.
شکل اتصال آن با حرف ماقبلش مانند فرم دوم ب وسط است.

چیت بیست کباب طلب است

قواعد دندانها:

چین نیش

دندانه قبل از س و ن گردنوشته می شود.

چهارمین دانه ی کلمه یا اتصال (از انتها) گردنوشته می شود و به همین ترتیب هر سه دندانه ی

ماقبل آن تا به ابتدا.

سپید
حسب
عسب

بد پند بند نبند
جد خده چند چنده
عد عبد عبید

اتصالات حرف ب: با، بت، بج، بد، بر، بس، بص، بط، بج، بف،

بق، بک، بل، بم، بن، بو، به، بی

تمرین:

بابا، آب، برادر، باربد، برنا، بزرگ، پارسا، پروانه، بحر، پونه، بیگانه
تیرداد، صبر، بد، پند، پسند، بیننده، حیرت، بهار، بامداد، بابک، پوریا
بیشتر، بم، بوشهر، پرتچهر، پروین، پگاه، پیروز، تیر، تیز، بر، نجات
کیقباد، بهنام، بنیاد، برنا، بزرگمهر، بهرنگ، بهمن، تندر،

سبب، شیر، برادر، پرهام، بیدار، آبی، پرپوش، بیست، ترانه، ابریشم

بهروز، یاس

امیدواری

همه روز روزه بودن همه شب نماز کردن همه ساله حج نمودن سفر حج از کردن
 شب جمعه با نخلتن به خدای رازگفتن ز وجود بی نیازش طلب نیاز کردن
 به مساجد و معابد همه اعتکاف کردن ز منای و ملاسه همه احقر از کردن
 ز مدینه تا به کعبه سه و پاره بند رفتن دولت برای لیک به وظیفه باز کردن
 به خدای هیچ یک را اثر آنقدر نباشد که به روی ناامیدی در بسته باز کردن

شج باک



حرف ج ، چ ، ح ، خ از حروف مدور به شمار می روند. دایره ی آنها برخلاف حرکت عقربه ساعت نوشته می شود.

شکل ح شباهت زیادی به حالت بدن پرندگان دارد. ح دارای اشکال گوناگونی در نگارش خط تحریری است. این تنوع با توجه به شکل خاص آن تاثیر زیادی در زیبایی خط دارد.

حرف ح در ابتدای کلمه یا اتصال دارای چهار شکل است.



به حروف ح ، م ، ی ، ه می چسبد.

نخسته حمد جم طراحى جهرم حج



غیر از الف ، ح ، د ، ک ، ل ، م به سایر حروف متصل می شود.

چار چشم خرداد زرخیز خورشید جهاندار خط جغد خطیب



به حروف الف ، د ، ک ، ل می چسبد.

خانه خداداد جذاب حکمت چله



از شکل های خاص ح می باشد که تنها به ر می چسبد.

خراسان چراغ جراید

ح وسط:

حرف ح در وسط به یک شکل نوشته می شود.



خجرج نچ پخال محبوب تصحیح

ح آخر:

به شکل ح تنه‌انوشته می شود و نحوه ی اتصال آن به حرف ماقبلش بستگی دارد.

حجاج نیخ صبح

اتصالات: حا، حبا، حح، حد، حر، حس، حص، حط، حع، حف
حق، حک، حل، حم، حن، حو، حو، حی

تمرین:

حامد، حمد، حامی، جان، جم، حسن، پنج، حج، حجاج، حکیم، خراسان، خانه
خروس، خداداد، خرداد، خسرو، خاطر، نخسته، خورشید، جهاندار
خوزستان، خاموش، خسیس، خیرخواه، خما، جهانگیر، جوانه، جذاب
چلیپا، چشم، رحیم، صحافی، پیچ، محروح، زرخیز، شطرنج، اختر
جمشید، فخر، رحیم، رخساره، چراغ، خیزران، محبوب، احتیاج
نیخ، درخشان، منج، سخن، جاویدان، عراج، حکمت، خطب، حاجت
چلچراغ، چمبه، نخیسر، جیرجیرک، جمه، چلچله، انچهشدا

عنایت

چه شود به چهره‌ی زرد من، نظری برای خدا کنی
 که اگر کنی همه درد من، به یکی نظاره دوا کنی
 توشه‌ی و کشور جان ترا، تو می و جان جهان ترا
 زره کرم چه زیان ترا، که نظر بحال گدا کنی
 ز تو گرفتار گم ستم، بود آن عنایت و این کرم
 همه از تو خوش بودای صنم، چه جفا کنی چه وفا کنی
 همه جاکشی می لاله کون، زایاغ مدعیان دون
 شکنی پیاله‌ی ماکه خون، بدل شکسته‌ی ما کنی
 تو کمان کشیده و در کمین، که زنی به تیرم و من غمین
 همه‌ی غم بود از همین، که خدای نکرده خطا کنی



هاتف اصفهانی



دال و ر از حروف خرد بشمار می روند.
دال در خط تحریری تنهابه آخر کلمه
یا اتصال می چسبدوبه شکل ر نوشته
می شود.

حرف ر شبیه سینه ی پرندگان است .
رتنها حرفیست که گاهی روی خط زمینه
وزمانی زیر آن نوشته می شود.
اگر حرف ر قبل از حرف مدوری که به
دندان چسبیده قرار بگیرد تا زیر خط زمینه
کشیده می شود.

اتصالات حرف د:

بد، صد، سد، صد، طد، عد، فد، کد، لد، مد، ند، هد

داد بند رشید رش

حرف ر به سه شکل نوشته می شود.

ر ساده یا (ر مرغی):

ر به تنهایی یا زمانی که به اشکال ح، ب، ن، ک، ل بچسبد روی خط زمینه نوشته می شود.

زر، بردار، خرد، چرخ، زرده، گرگ، لر

رخنجری: تنهابعداز دال نوشته می شود.

دریا، درد، برادر

ر بلند: با بقیه ی حروف الفبا نوشته می شود. حرف ر متصل به کشیده زیر خط نمی رود.

سر شهر بیشن نیزار خیر مرد آب طراح طراح صراط صراط

تمرین:

دادار، داراب، دریا، روز، زرتشت، زیبا، رها، داروک، بر، سر، شیر، تیر

نیزه، جدایی، چیدر، رشد، رزاق، رودسر، مدرسه، مراد، ضرب، طراح، حمد
 ژاله، زال، ارژنگ، ناریا، سپر، راه، روان، راز، رامتین، رودخانه، دی
 رستم، ریحان، روزبه، زرد، زمان، زمین، ذره، آزادی، ارزان
 ژیللا، درود، دلکش، داراب، فرسوده، قصر، امیر، امیر، مرد، ایزد
 ناز، سارا، بازی، حمید، عرفان، ابرو، تمبر، حراج، سبز

ایران

ای ایران ای مرزپرگر
 ای خاکت سرچشمه‌ی هنر

دور از تو اندیشه‌ی بدان
 پاینده‌مانی توجاودان

ای دشمن ارتوسنگ خاره‌ای من آه‌م

جان من فدای خاک پاک میهنم

مهر تو چون شد پیشه‌ام
 دور از تو نیست اندیشه‌ام

در راه تو کی ارزشی دارد این جان ما
 پاینده‌باد، خاک ایران ما

حسین گل کلاب



سین و شین از حروف مدور به شمار می روند که دارای دوشکل دندانانه دار و کشیده هستند.
سین دندانانه دار:

دندانانه ی اول کوچکتر از دندانانه ی دوم می باشد. 

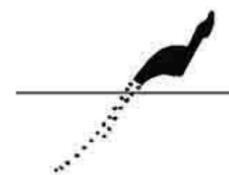
دندانانه هاباشیب کمی به طرف پایین نوشته می شوند. 

سین کشیده:
کشیده سین به اندازه ی ۷ تا ۱۱ نقطه می باشد که به صورت یک نواخت و ملایم نوشته می شود.   

در نستعلیق تحریری سین به شکل های زیر دیده می شود.



شکل سین در ابتدای کلمه یا اتصال :



قبل از حروف ر، ز، ژ به این صورت تحریر می گردد.

سر، شرافت، سراب



بعدازآن حروف ص، ط، ع، ف، ق، ک، ن، و نوشته می شود.

شصت، سطر، سطح، سفر، شقایق، شکل، سنکر، سعید، سوره



بعدازآن سین و شین یا حروف دندانه دار قرار می گیرد.

شش، شبستان، استشمام



بعدازآن اشکال ب، د، ک، ل نوشته می شود.

اسب، دست، شد، شک، سلام



بعدازآن تنهای معکوس نوشته می شود.

س، ش



بعدازآن حروف ح، م، ه، ی قرار می گیرند.

سجده، شمع، شهد، سی

حرف سین در وسط کلمه یا اتصال :

دراین حالت شکل سین مانند شکل‌های بالا بوده و متناسب با حرف بعدش نوشته می شود.

حرف سین در آخر کلمه یا اتصال :

س

به صورت متصل یا تنها نوشته می شود.

درس ، پارس ، آرش ، سرکش ، بخش

اتصالات : سا ، سب ، سح ، سد ، سر ، سس ، سص ، سطا ، سع ، سف ، سق ، سک ، سل ، سم ، سن ، سو ، سه ، سی

تمرین :

سالار ، سروش ، سیاوش ، سلیمان ، شیدا ، شیوا ، شهرزاد ، شکوفه
سهراب ، شهاب ، شمع ، شفیق ، سمیع ، نسیم ، شمشاد ، گلشن ، شیفته
چشمه ، مشکین ، اشک ، نشسته ، شستن ، شیشه ، شمشیر ، شبنم ، سپر ، ستور
آسمان ، آسان ، شکل ، شمیم ، سرا سیمه ، دانشمند ، شیرین ، شیوا
سارا ، ساغر ، سایه ، سپیده ، ستاره ، سهیلا ، شادی ، شعله ، شاهکار
شکار ، شکوه

منم که شهره شهرم به عشق ورزیدن
منم که دیده نیالوده ام به بد دیدن

مژدگانی

شاه شمشاد قدان خسرو شیرین دهنان

که به مژگان شکنند قلب همه صف شکنان

مست بگذشت و نظر بر من درویش انداخت

گفت ای چشم و چراغ همه شیرین سخنان

تاکی از سیم وزرت کیسه تهی خواهد بود

بنده ی من شو و بر خورز همه سیم تان

پیر پیمانسانه کش ماکه روانش خوش باد

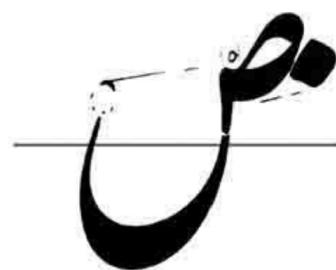
گفت پر هیز کن از صحبت پیمان شکنان

با صبا در چمن لاله سحر می گفتم

که شهیدان که انداین همه خونین کفنان



حافظ



ص و ض از حروف مدور به شمار می روند. در نوشتن ص منحنی و یک دست بودن آن اهمیت زیادی دارد.



حرف ص در ابتدا، وسط و انتهای کلمات یا اتصالات به یک شکل نوشته می شود. نحوه ی اتصال آن بستگی به حرف قبل و بعدش دارد. حرف قبل از ص باید بستری ایجاد کند که منحنی ص در آن قرار گیرد.

محصول ع عصمت م مصباح

ص دارای دندانه ی مخصوص به خود است. این دندانه در اتصال به همه ی حروف واضح نوشته می شود اما در اتصال به حروفی مانند ر، ح، ه، م به جهت نحوه ی اتصال تغییر می کند.

صح، صحیح، صبا، ضم، ضرب، ضمیر

اتصالات: صا، صب، صح، صد، صر، صس، صص، صط،

صع، صف، صق، صک، صل، صم، صن، صو، صه، صی

تمرین: صدا، صداقت، صابر، صجالات، مصرع، صادق، صلابت، حوض

مصداق، وضو، صابر، صدف، صبر، صبح، مخصوص، متخصص،

صلاه، بصیر، محض، قاضی، تصحیح، ضمیر، عصمت، صبح، ضعیف،

صمد، صاعقه، قبض، بغض

اشک تیم

روزی گذشت پادشهی ازگذرگی
 فریاد شوق بر سر هر کوی و بام خاست
 پرسید زان میانه یلی کودکی تیم
 کاین تابناک چیست که بر تاج پادشاست
 آن یک جواب داد چه دانیم ماکه چیست
 پیدا است آنقدر که متاعی گرانهاست
 نزدیک رفت پیر زنی کوژ پشت و گفت:
 این اشک دیده ی من و خون دل شماست
 ماراه رخت و چوب شبانی فریفته است
 این گرگ سالهاست که باگله آشناست
 آن پارسا که ده خرد و ملک رهزن است
 آن پادشا که مال رعیت خورد که است
 بر قطره ی سرشک تیمان نظاره کن
 تا بنگری که روشنی کوهر از کجاست



طا و ظا از حروف خرد بشمار می روند.
 انتهایشان روی خط زمینه قرار می گیرد.
 ط ترکیبی از ص و الف است. نحوه ی اتصال
 الف باید هم جهت با حرکت ط باشد.



ط به سه شکل در ابتدا و میان کلمه یا اتصال نوشته می شود.



بعد از آن حروفی که حالت بالا رونده دارند مانند الف ، د ، ک ، ل و دندانیه ی گرمی آید.

طاهر ، طه ، طاک ، ظل



به حروف ب ، س ، ص ، ط ، ع ، ف ، ق ، ن می چسبد.

طیب ، طشت ، طص ، طام ، طفل ، منطق ، طاب



به اتصالات پایین رونده ی حروفی مانند ر ، ح ، م ، ه ، ی متصل می شود.

طراح ، طحال ، منظم ، منظومه ، طران ، طی

ط آخر :

حرف قبل از ط باید فضای لازم را برای قرار گرفتن سر ط ایجاد کند. ط به صورت کشیده دارای رسم الخط زیبایی است.

خط ، عطا ، مط ، خطر ، عطر ، سطر ، بظ ، بظ

اتصالات: طا، طب، طح، طد، طر، طس، طص، ططا، طط، طف
 طق، طک، طل، طم، طن، طو، طه، طی

تمرین:

ظاهر، طاووس، طلا، طولانی، طوطی، طبیعت، طبقه، طالبی، طبل، طعمه،
 اطلاعات، حیاط، مطالب، خط، مظلوم، نظم، ظاهر، وظیفه، فاطمه،
 قطار، ظاهر، ظهور، مصطفی، ظفر، اخلاص، اطراف، مصطبح، قسطنطنیه، ظهور
 رطل، رطب، طارم، طلعت، منظوم، نظر، ظفر، اطهار، اظهار، نظر

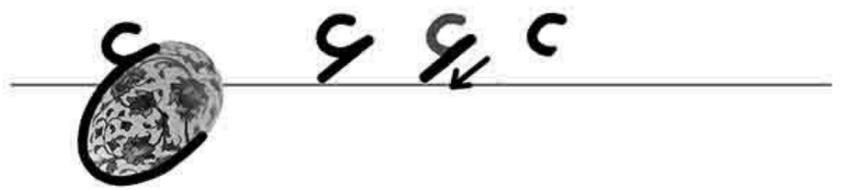
آنکه هلاک من همی خواهد من سلاقتش
 هر چه کند به شایدی کس نکند ملاقتش
 میوه نمی دهد به کس باغ تفرج است و بس
 جز به نظر نمیرسد سبب درخت قیامتش

جنگ نمی کنم اگر دست به تیغ می برد
 بلکه به خون مطالبست هم نکند قیامتش
 کاش که در قیامتش بار دگر بید می
 کاچه گناه او بود من بکشم غرامتش





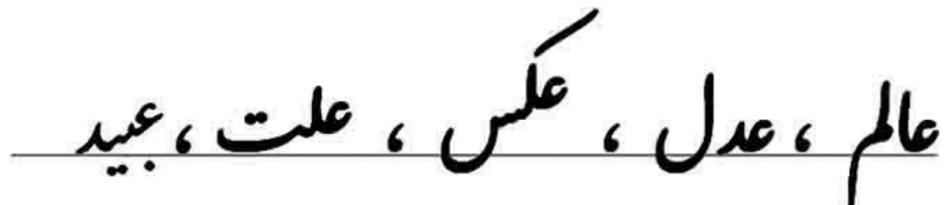
عین از حروف مدور می باشد. رسم الخط بیضی آن خلاف جهت عقربه های ساعت است. شکل سرع شبیه ۶ است که با دو حرکت نوشته می شود.



ع به چهار شکل در ابتدای کلمه یا اتصال دیده می شود.



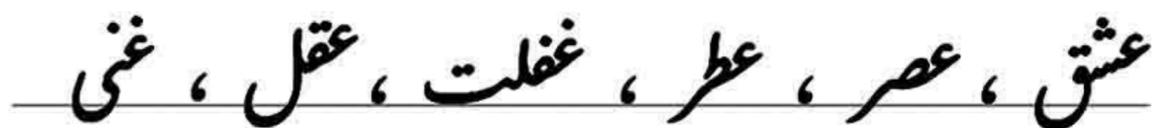
به حروفی که حالت بالا رونده دارند مانند الف ، د ، ک ، ل و دندانیه می چسبند.



به اشکال ب متصل می شود.



به حروف س ، ص ، ط ، ف ، ق ، ن می چسبند.



ع

به حروفی که حالت پایین رونده دارد مانند ر، ح، م، و، ی متصل می شود.

عرفان، عجز، غم، عود، عی

ع وسط:

ع در وسط کلمه یا اتصال شکل منحصر به فردی دارد. این شکل ترکیبی از کلاه الف و سر ح می باشد.

ع

معبد، معراج، سعید، جسد، تعلیم، قصر

اتصالات: عا، عب، عح، عد، عر، عس، عص، عط، عع،

عف، عق، عک، عل، عم، عن، عو، عه، عی

تمرین:

علی، اعلا، رعد، رعنا، عرض، علم، معلم، غیبت، عشق، عرفان

غفار، نعمت، غار، عجیب، عهد، غرق، معشوق، مغفرت، مفضوب، مستغنی

معما، معصوم، سمیع، جمع، ممنوع، ممتنع، عمران، اعلام، عواطف، معراج

مغرب، عقرب، عزت، تعهد، معامده، معین، منبع، غیرت

استعداد، مسعود، بعید، فعل، شعور، مغایر، چراغ، اعتماد

متعهد، معتمد، معذرت، مغرور، سعدی، کعبه، تعادل، تغییر

ن

وز جدایی ما شکایت می کند

بشنوا زنی چون حکایت می کند

از نفیرم مردوزن نالیده اند

کز نیستان تا مرا بریده اند

تا بلویم شرح درداشتیاق

سینه خواهم شرح شرح از فراق

روزگاری باز جوید وصل خویش

هر کسی کو دور ماند از اصل خویش

وز درون من نجست اسرار من

هر کسی از ظن خودش دیار من

لیک چشم و گوش را آن نور نیست

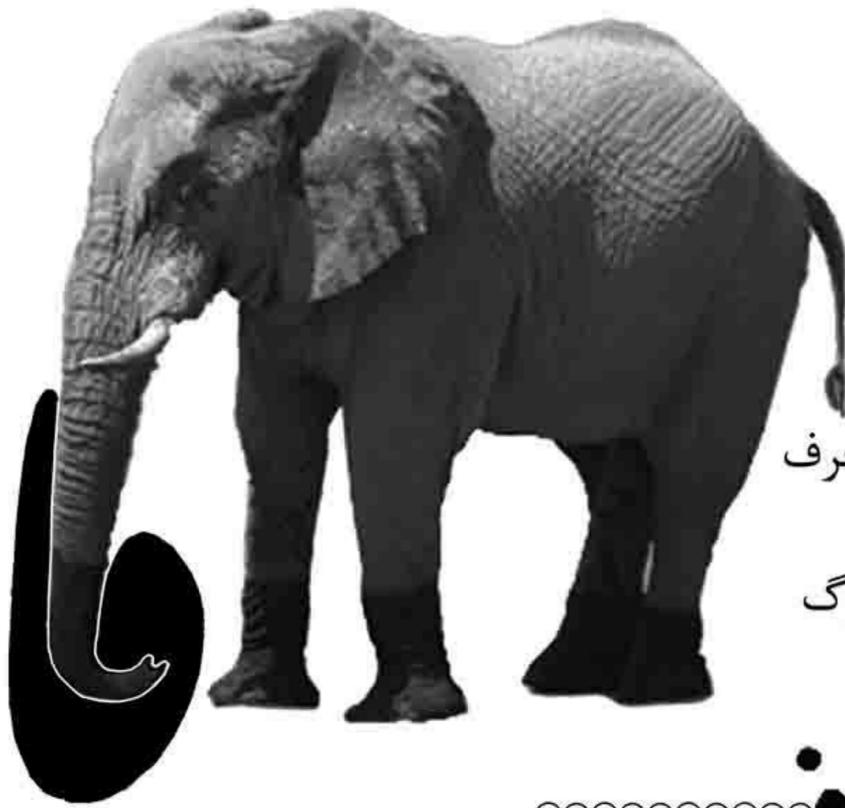
سر من از ناله‌ی من دور نیست

پس سخن کوتاه باید والسلام

در نیابد حال پخته هیچ خام

مولانا





ف

ف از حروف کشیده به شمار می رود. این حرف از ترکیب سر واو و ب به وجود می آید. ف در دو اندازه ی کوچک (۴ تا ۶ نقطه) و بزرگ (۹ تا ۱۱ نقطه) نوشته می شود.

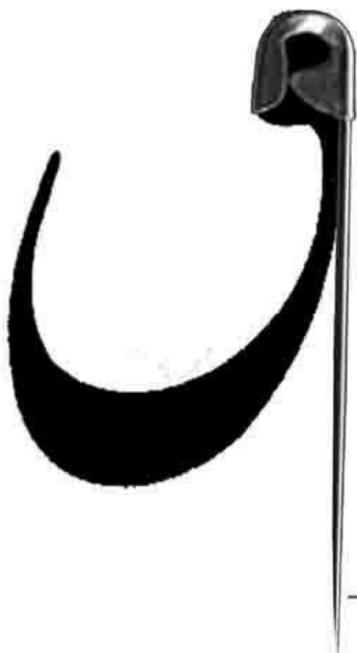
ف ف

سر ف باد و حرکت نوشته می شود. تحریر ف باید به نحوی اجرا گردد که در پایان سر ف توپر شود.

ف ف ف ف ف ف

ف در رسم الخط اشکال مختلفی ندارد. همواره توپر نوشته می شود مگر زمانی که در وسط کلمه یا اتصال قرار بگیرد در این حالت تو خالی نوشته می شود.

ف فقید، قلقله، اتفاق، فلفل، مقام



حرف ق:

ق از دسته حروف مدور محسوب می شود که از ترکیب سر واو و ن به وجود می آید. نگارش آن در ابتدا یا وسط کلمه و اتصال شبیه ف می باشد.

اتصالات: قا، فب، فح، فد، فر، فس، فص، فظ

فح، فق، فک، فل، فم، فن، فو، فه، فی

تمرین:

فردا، فرهنگ، فهمیده، قصر، رقم، قاصدک، عقل، نقطه، قصه، قبول

رقیب، مقبول، اتمسار، عقیده، فروهر، قنیل، رقیب، نفع

دقر، فرمانده، فیل، تقدیم، تفریق، سقر، اقتدار، قسم، فندق، عفو،
 قلب، قطره، طفل، قصر، قفل، گفت، فقید، قشنگ، اتفاق، قلقله،
 فرخنده، قربان، قوس و قزح، فلفل، تفکر، مقام، اثمار، قرمان، قدس
 محفل، فقیر، گفتگو، تحقیق، نقش، لطف، کف، نجف، حرف،
 صدف، برف، فلک، تمتمه، تمتمه، قتلک

قیامت قیامت ای قیامت قیامت

مرغ سحر

قیامت میکنی باقد و قیامت

مرغ سحر ناله سرکن

موزن کر بسند قیامت را

داغ مرآتازه ترکن

به قد قیامت بمسند تا قیامت

زآه شرربار این قفس را

برشکن وزیر و زبرکن

بلبل پر بسته ز کنج قفس در آ

نغمه ی آزادی نوع بشر سرا

وز نفسی عرصه ی این خاک توده را

پر شرر کن



ظلم ظالم جور صیاد ای خدا ای فلک ای طبیعت

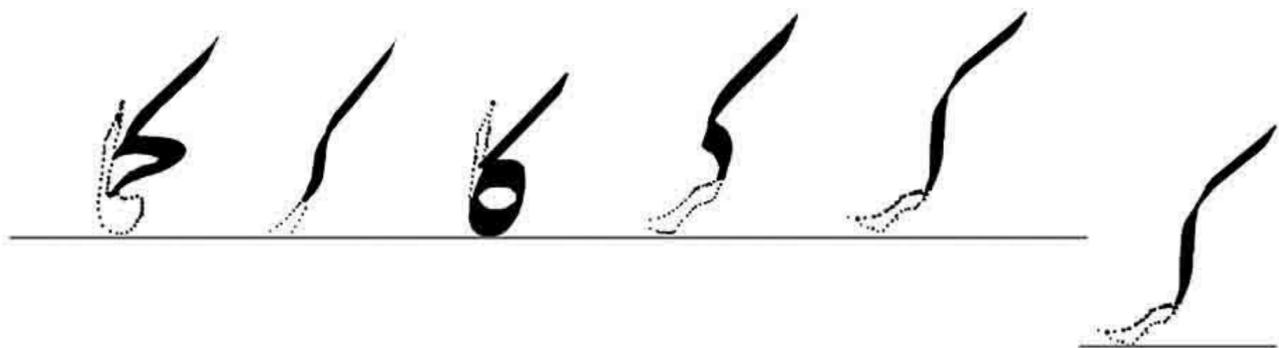
آشیانم داده برباد شام تاریک ما را سحر کن



کاف و گاف از حروف کشیده می باشند که از ترکیب الف و ب به وجود می آیند. ک دارای دو شکل کوچک و بزرگ است. ک کوچک با الف چهار نقطه ای و ب سه نقطه ای نوشته می شود و ک بزرگ با الف سه نقطه ای و ب نه الی یازده نقطه ای نوشته می شود.



ک در ابتدای کلمه یا اتصال به پنج شکل دیده می شود.



کاف الفی : بغیر از حروف الف ، ک ، ل به همه ی حروف می چسبد.

کبریا ، کج ، کدبانو ، گردش ، کشاورز ، کض ، کط ، کعبه ، گفت ، گمان ، کندو ، گود ، گهواره ، گیوه



کاف دالی : به همه ی حروف بعد از خودش متصل می شود.

کبیر ، کجاوه ، گدا ، کرنا ، کشف ، کص ، کط ، کعبه ، کفش ، کق ، گمراه ، گنجشک

کوبیار ، کهربا ، گیتار

ک

کاف گرد : به حروف الف ، ک ، ل می چسبد.

کامیار ، گلک ، گل

ک

کاف الفی کوتاه : با کشید های س ، ش نوشته می شود.

کشتی ، کشیر ، اکیر ، گشایش ، گس

ک

کاف جیمی : تنها زمانی که بعد از ک حرف م وبعد الف ، ک ، ل بیاید نوشته می شود.

کمال ، کمانچه ، کماک ، گمگشته ، کمل

کاف وسط :

ک در وسط کلمه یا اتصال به سه شکل نوشته می شود.

ک ک ک

ک

ک گرد : بعد از آن الف ، ک ، ل می آید و قبل از آن همه ی حروف غیر از ک و ل قرار می گیرند.

پناه ، حکایت ، شکار ، عکاس ، نکاهی ، نگاه ، مکار

ک

کاف الفی : غیر از الف ، ک ، ل به بقیه ی حروف قبل و بعد از خودش می چسبد.

بکر، جلر، شکبا، علس، تفکر، ملعب، حکیمی، نگدار

ک

کاف دالی : به همه ی حروف قبل و بعدش غیر از الف ، ک ، ل متصل می شود.

یکجا، بنو، شبگیر، مکه، مشکوک، تگرگ، حکم، مشکی

اتصالات :

کا، کب، کح، کد، گر، کس، کص، کلا، کغ، کف، کق، گل

کم، کن، کو، کی

سحر کنخ شکان در جیب میکند

تسبیح خدای لا شکریند

تمرین :

کار، کبوتر، کارگر، کلمه، کمک، کلاه، گلبرگ، چکاوک، کوچه، گلکاری، کلاس

کمانچه، کنج، کرک، کعبه، کمر، کیکوس، کاوه، کیتی، کیسو، کنجاو، کنجشک، مشکل

گل، کامکار، کیمیاگر، کیهان، کمان، کمال، کهنه، کهر، گفتگو، شکارگاه،

گمشده، کماکان، شگرد، چنگ، کاوشگر، گرگدن، داروک، نگارش،

ملکا

ملکا ذکر تو گویم که تو پاک و خدایی

ز روم جز به همسان ره که تو ام راه نمایی

همه درگاه تو جویم همه از فضل تو گویم

همه توصیف تو گویم که به توصیف سزایی

بری از رخ و کدازی بری از درد نیازی

بری از بیم و امید بری از چون و چرایی

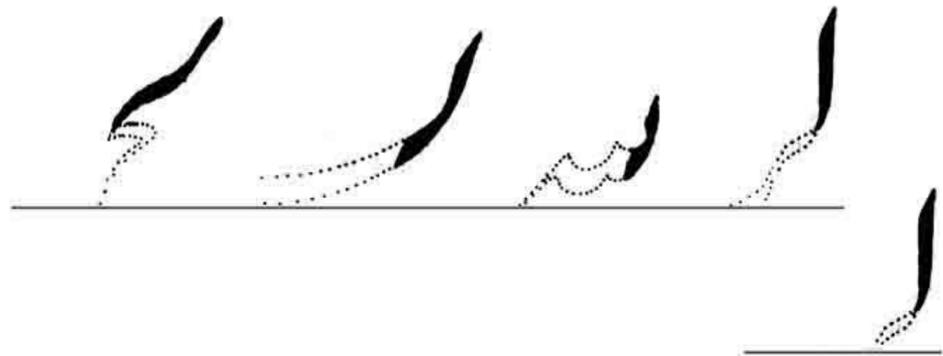
توان وصف تو گفتن که تو در فهم نیایی

توان شب تو گفتن که تو در وهم نیایی

سنایی

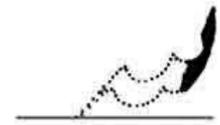


حرف لام از حروف مدور محسوب می شود. از حرف الف و ن به وجود می آید و ارتفاع آن هفت نقطه می باشد. ل در ابتدای کلمه یا اتصال به چهار شکل دیده می شود.



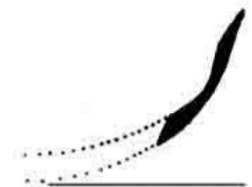
لام الفی: به همه ی حروف غیر از کشیده ها می چسبد.

لاله، لبریز، لجوج، لذت، لرستان، لسان، لص، لطمه، لغزش، الفت،
دلق، الک، لنگر، الوار، لجه، لیمو



لام الله: مخصوص کلمه ی الله است و کوتاهتر از حد معمول نوشته می شود.

الله



لام کوتاه: قبل از حروف کشیده نوشته می شود.

شکر، السلام



شبيه كلاه الف مى باشد وقبل از حروف ج ، چ ، ح ، خ نوشته مى شود.

لحظه ، بجه ، بختیک ، نخته ، بچک

لام وسط : به شكل لام الفى به حروف قبل وبعدهش مى چسبد.

بلال ، طلال ، شلیل ، صلابت ، رطل ، غلتان ، فلق ، قله ، کلیم

ملل ، نلی ، هلاهل ، یلدا

اتصالات : لا ، لب ، لبح ، لده ، لر ، لس ، لص ، لظ ، لع ، لف ، لق ، لك ،

لل ، لم ، لن ، لو ، له ، لی

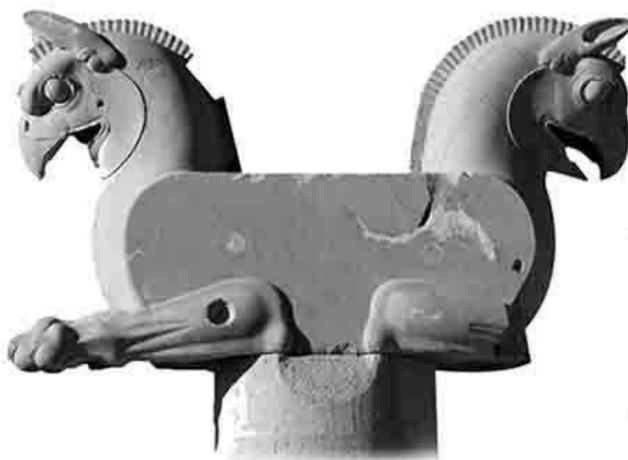
تمرین :

لاله ، لطف ، لك لك ، شكر ، لا ، بچان ، لبالب ، لیوان ، لبریز ، لحظه ، كمال

الحق ، قلعه ، علیه السلام ، علیهم ، سنبل ، سلیمان ، جلیل ، اسلام ، وکیل ، قلم

مجلس ، تنخ ، گلچهره ، ظلمت ، مجلل ، محفل ، بلبیل ، مشكل ، لاله و لادن ، بلا

گل



وقتی تو بیخ را با تجمید پایان می دهی افراد در باره ی

رفتار و عملکرد خود فکرمی کنند نه رفتار و عملکرد شما.

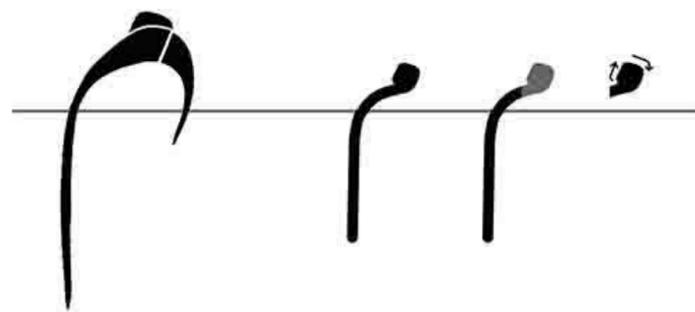
هنگام سپیده دم خروس سحری
دانی که چراهی کند نوچه گری
یعنی که نمودند در آیسنه ی صبح
کز عمر شبی گذشت و توبی خبری
ابر آمد و باز بر سر سبزه گریست
بی باده ارغوان نمی باید زیست
این سبزه که امروز تماشا که ماست
تا سبزه خاک ما تماشا که کیست
این قافله عمر عجب می گذرد
در یاب دمی که با طرب می گذرد
ساقی غم فردای حریفان چه خوری
پیش آریاله را که شب می گذرد

خیام



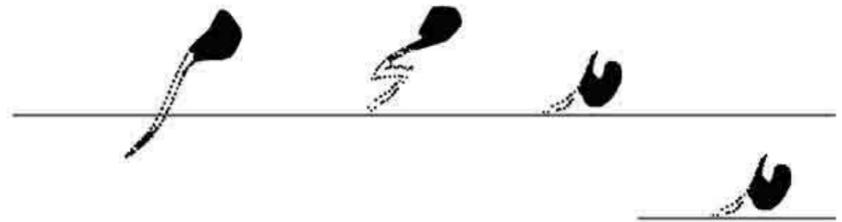


حرف میم در هیچ یک از گروههای خرد، کشیده و مدور قرار نمی گیرد. ابتدای م شبیه مربع است. الف آن به اندازه ی پنج نقطه می باشد. اتصال ابتدای م به الف آن بامحنی ملایمی صورت می گیرد که اگر در جهت عکس آن را ادامه دهیم حرف ل معکوسی پدیدمی آید.



مرد

م در ابتدای اتصال یا کلمه به سه شکل نوشته می شود.



به حروف الف، د، ک، ل، ه (آخر) و دندانهای گرد می چسبد.

مادر، مدرسه، مکان، ملایم، مه، مین



قبل از حروف ح، م، ه، ی نوشته می شود.

محمود، مجلل، مخمل، ممارست، مهر، مهد، می، توان، می

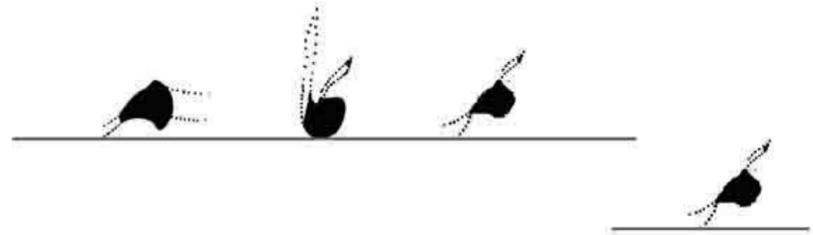


به بقیه ی حروف متصل می شود.

مینا، مراد، مشهد، مصر، مطلب، معبر، مفرد، مقام، منور

میم وسط :

م در وسط کلمه یا اتصال به سه شکل نوشته می شود.



غیر از کشیده‌ها تقریباً همه ی م های وسط رامی توان باین شکل نوشت.

تمدید، حمد، ثمر، سمت، صمد، طماع، طعمه، فنا، قمر، کما، مسلمان

مما، نما، بدم، سیما

مخصوص اتصال به الف است اما برای دیگر حروف نیز بکار می رود.

بمدت، تمدید، محمد، سماوات، صمد، طماع، عمل، اقرار، گمان، دله

نمایش، همه، ایمان

شمع، سماور، ششیر، عسر، قسم، خسر، ضمیر

تمرین :

مادر، مهر، مروارید، مهربان، ملکه، مریم، میلاد، مژگان، مهتاب، عمکین ،

نمایش، همه، هنرمند، همسایه، همراه، حمید، نمونه، دمام، محمد، مطبوعات، نیما

مهر انگیز، ملک، مهد، میزان، مکتوب، میثم، مطبخ، جمشید، ماندگار، ششاد

شمعدان، سماوات، غم، قسری، اخسو، ضمایر،

خانه‌ی دوست

خانه‌ی دوست کجاست؟ در فلق بود که پرسید سوار

آسمان مگش کرد.

رنگد رشاخه‌ی نوری که به لب داشت

به تاریکی شنها بخشید

و به انگشت نشان داد سپیداری و گفت:

زرسیده به درخت،

کوچه باغی است که از خواب خدا سبزتر است

و در آن عشق به اندازه‌ی پرنای صداقت آبی است.

می روی تاته آن کوچ که از پشت بلوغ سر به در می آرد،

پس به سمت گل تهایی می‌پچی،

دو قدم مانده به گل،

پای فواره جاوید اساطیر زمین می‌مانی

و ترا ترسی شفاف فرامی‌گیرد.

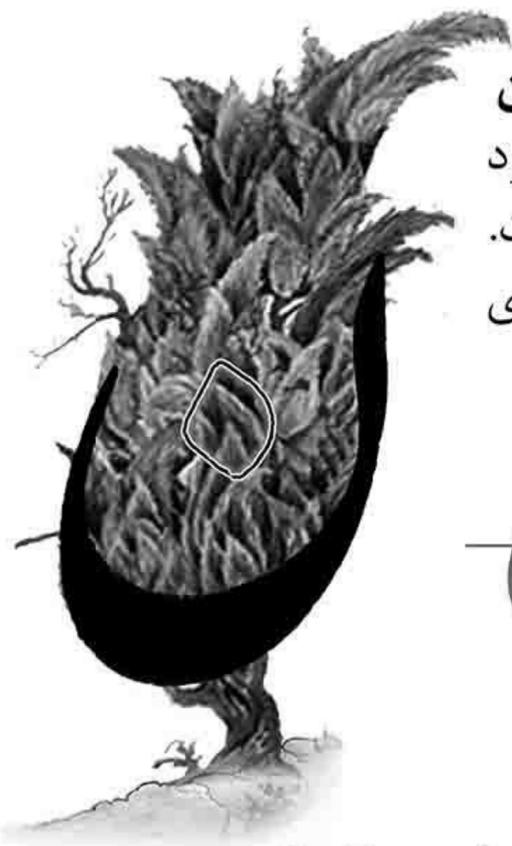
در صمیمیت سیل فضا خش‌خشی می‌شنوی:

کودکی می‌بینی

رقه از کاج بلند می‌بالا، جوجه بردارد از لانه‌ی نور

و از اومی پرسید خانه‌ی دوست کجاست؟





ن از دسته حروف مدور به شمار می رود. ن با دو حرکت الف کوتاه و دایره نوشته می شود. منحنی ن کمی به سمت چپ متمایل است. همه ی حروف مدور با کمی تفاوت با دایره ی ن نوشته می شوند.



ح س و ع ل ی

اشکال ن در ابتدا و میان کلمه یا اتصال شبیه ب می باشد.

ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن

نال، نسیم، نخیر، نیالود، نیز، نم، نی زار، نیما، نن، نفیر

ن ن ن ن ن ن

نبیند، پند، پنجره، طاب، طنز

اتصالات: نا، نت، نخ، ند، نر، نس، نص، نط، نع، نف، نق، نک، نل

نن، نو، نه، نی

تمرین: نارون، نیرو، نماز، نرگس، نفر، نغز، نقاش، نیکو، ونداد

نگین، نیلوفر، نرمیان، کمین، نمونه، انتظار، ستور، قر، نیروز،

نیک نام، طاز، نوشدارو، مانا، نیستان، نگاه، نیرو، نسترن، ندا

نردبان، نجوا، انوار، طولانی، تونل، نیکی



حرف واو از جمله حروف خرد به حساب می آید. شبیه دال می باشد. ارتفاع و دونقطه است و بایک حرکت نوشته می شود. و تنها به آخر کلمه یا اتصال می چسبد.



واو به کشیده‌هایی چسبد.

شورطوعرفوهو

اتصالات:

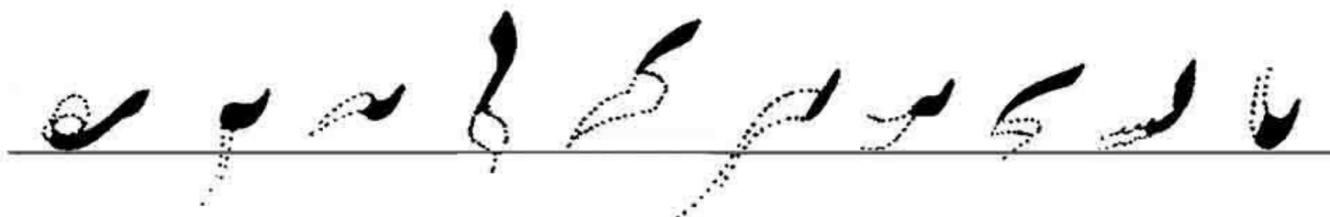
بو، جو، سو، صو، طو، عو، فو، کو، لو، مو، نو، هو، یو



ی از حروف مدور می باشد. باسه حرکت نوشته می شود. ارتفاع آن پنج نقطه و دارای دوشکل عادی و معکوس است. حرف ی در ابتدا و میان کلمه شبیه اشکال ب نوشته می شود.



ی در ابتدا و میان کلمه یا اتصال:



یام، یسار، یحیی، دیبا، شیر، یم، دایی، دینم، مین، ویغز

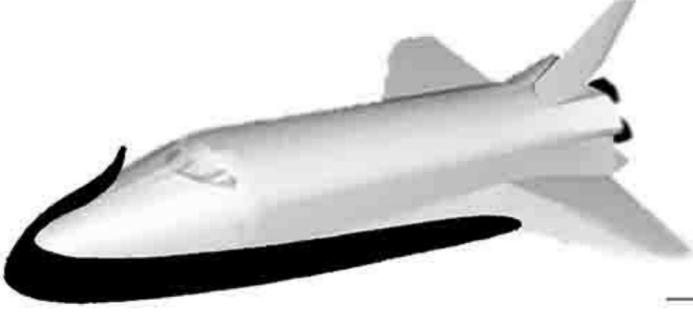
ی وسط:



ببند، ببید، ببیم، بطیر، بنیزه

ی آخر:

ی درپایان کلمہ یا اتصال بہ دو صورت عادی و معکوس نوشتہ می شود. ابتدای ی معکوس شبیہ راست کہ بہ کشیدہ ی آن می چسبد.



ی ک

دی، راه، مانی، خداے، معنی

کاشے، عرفانی، مانے، آرے، ناچے، مانے، راعے

اتصالات:

یا، یب، یخ، ید، یر، یس، یص، یط، یع، یف، یق، یک، یل

یم، ین، یو، یہ، یی

تمرین:

وال، بوران، دود، شور، طوبا، عود، فولاد، قو، کودال، لولا، چوپان

رود، یاد، ادیب، شیخ، دیدار، ایران، ایست، یصار، بیطار، چینی، خیس،

جیران، یمین، یوسف، مسیح، هیوا، امیر، سیراب، شیراز، سیلاب، ٹھو

ضیافت، میدان

غم عالم نصیب جان ما بے

بدور ما فراغت کیمیا بے

رسد آخر بد زمان درد ہر کس

دل مابی کہ دردش بی دوا بے

ترانه زندگی

صبح و جیغ آفتاب ناله‌ی کلاغ پیر
های و هوی جنگل و قلعه‌های برگزیده
وسعت تمام دشت زیر چتر آسمان
بارش مدام نور در میان آبله
رقص شاخه‌های بید در مسیر باد صبح
یک دوا بر کولی سرخوش بهانه گیر
از شمیم عطر خاک مست گشته آسمان
پرکر شده می شوند لاله‌های سربه زیر
آبشار رنگ‌هایک نفس ترانه خوان
دل بدام شادی جاودانه شد اسیر
کاروان روز و شب بی بهانه در گذر
زندگی ترانه ایست نغمه خوان و دلپذیر

هر

ه از حروف خرد محسوب می شود.
از اشکال متنوعی برخوردار است که
استفاده ی از آنها به زیبایی خط
می افزاید.



ه دو چشم :

باسه حرکت نوشته می شود.

ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه

ه در ابتدای کلمه یا اتصال به چهار شکل دیده می شود.

ه ه ه ه ه ه ه ه ه ه

به همه ی حروف غیر از الف ، د ، ر ، ک ، ل متصل می شود.

هب ، بحر ، هشت ، هضم ، هط ، هع ، هفتم ، همه ، رهمن ، هومن ، هه ، هیوا

ه

قبل از اشکال ر نوشته می شود.

هر ، هزار ، هزار

ه

به همه حروف می چسبد.

هسادی ، هشتم ، هجران ، هدهد ، هرم ، هستی ، هص ، هط ، هع ،

هق ، هکتار ، هلو ، هند ، هور ، هه ، هسیم

ه

قبل از حروف الف ، د ، ک ، ل می آید.

هاییل ، ایدا ، مکر ، هله

ه در وسط کلمه یا اتصال به سه شکل نوشته می شود.

ه ه ه ه

ه هفتی : به همه حروف متصل می شود.

بها، تهمت، جلد، سهراب، صها، طهران، عها، قهرمان، گهر، لهراسب،
مهر، هنگ، تیهو، هها، فیها

ه

ه دو چشم : به همه ی حروف می چسبد.

بها، تهمت، جلد، سهراب، صها، طهران، عها، قهرمان، گهر، لهراسب، مهر
هنگ، تیهو، هها، فیها

ه

ه قلبی : بیشتر قبل از کشیده هها نوشته می شود اما در بقیه حالات هم متداول است.

بها، تهمت، جلد، سهراب، صها، عها، هنگ، تیهو
هها، فیها، لهراسب، مهر

ه

ه آخر : شبیه کلاه الف است و غیر از الف، د، ر، و به انتهای کلمه یا اتصال می چسبد.

ماه، هبه، لجه، دنده، زیره، پادشه، صه، طه، زاغه، زرافه، مکه، الله، چله،
دینته، جاوه، چچهم، کله، همسایه،

تمرین :

اهورا، بدیه، هوشنگ، هستی، همیشه، هفتاد، هجران، هراس، همدم،

هسج، فریاد، ملو، همراه، تهران، بهرام، شهید، بادی، فهسیم، طراسب،
 بهارستان، جهاد، یگانه، شاهنامه، کهر، طرفه، نامه، قنده، هبوط، هممه،
 واهی، بلابل، هلمله، طهران، مهر، قهرمان، کهر،

شب هجران

شب هجران دلم از ناله‌ی حسرت شادا است

چه توان کرد که فریاد رسم فریادا است

سهل کاریست به قراک سرما بستن

صید رازنده گرفتن هنر صیادا است

هر متاعی که بود قیمت و قدری دارد

آچه با خاک برابر شده استعدادا است

لوح تعلیم ز آئینه به پیش گذار

طوطی خطا تودر مشق سخن استاد ا است

از سواد ورق لاله چین شد روشن

که سیه بختی و خونین جگری همزادا است

صائب تبریزی

قواعد سطر نویسی :

آخرین حرف یا کلمه هر جمله ، سطر یا مصرع بالاتر از خط زمینه نوشته می شود.

رسید مژده که ایام غم نخواهد ماند

زندگی حس غریب است که یک مرغ مهاجر دارد

سلامت را نمی خواهند پاسخ گفت که سرهاد در گریبان است

وجود کشیده در سطر باعث زیبا تر شدن آن می شود.

ای تیر غمت رادل عشاق نشأ

ای تیر غمت رادل عشاق نشأ

ای تیر غمت رادل عشاق نشأ

کشیدن اولین حرف سطر صحیح نیست.

سکوت سرشار از ناگفته ها است

سکوت سرشار از ناگفته ها است

بهترین جابرای کشیده در سطر و مصرع :

⑤ ③ ① ② ④

○ ○ ● ○ ○

○ ● ○ ○ ○

○ ○ ○ ● ○

● ○ ○ ○ ○

○ ○ ○ ○ ●

سالها دل طلب جام جم از ما میکند

پیامبر اکرم

از خوشبختی ها اخلاق نیکوست .

حضرت علی

هر چیز محتاج عقل است و عقل محتاج ادب .

زرشت

مثل خورشید باش که اگر خواستی بر کسی هم نتابی توانی .

هر که نیک نهاد و پاک مش و کوشاست به هر آنچه سزاوار است می رسد

بزرگمهر حکیم

سقراط

اگر می خواهی هستی را بشناسی خود را بشناس

ارسطو

خردمند آنچه را می داند نمی گوید و آنچه را بگوید می داند

شکسپیر

تواضع زردبان بلند است .

تاگور

امیدنان روزانه ی آدمیست .

افلاطون

نیرومند ترین مردم کسی است که خشمش رانده دارد

بایزید بسطامی

یا چنان نمای که هستی یا چنان باش که می نمایی .

آلبرکامو

انسان تنها مخلوقی است که نمی خواهد همان باشد که هست .

لقمان حکیم

اگر سخن چون نقره است خاموشی چون زر پر بها است .

سعدی

سعادت بجز خدمت خلاق نیست .

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ
 مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ
 عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
 وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

خداوند کسی است که جز او خدایی نیست؛ زنده‌ی پاینده است
 نه غنودن اورا فسر بگیرد نه خواب؛ آنچه در آسمان ها و زمین است
 از اوست کیست که در نزد او جز به اذن او به شفاعت بر خیزد گذشته
 و آینده‌ی ایشان را می داند و چیزی به علم او احاطه و آگاهی نیابد
 مگر آنچه خود بخواید؛ کرسی او آسمان ها و زمین را فرا گرفته است و نگه‌دا
 ر آنها برای او دشوار نیست و او بزرگوار و بزرگ است.

بااستعانت از آثار بزرگانی چون :

- حبیب الله فضائلی

- غلام حسین امیرخانی

- سیدمهدی محمودی

- محمود فرشچیان

- مرتضی کاتوزیان

- سهراب سپهری

- یدالله کابلی

- عظیم هادی پور

- علی شریعتی

- اختیارالدین منشی

- مجدالدین

- حمید عجمی

ظریف تبریزیان

jim warren



نمونه تدریس و ارزشیابی خط ریز تحریری

گروه بندی	میزان تکلیف تمرین	اتصالات کل گروه ها ۱۰ خط (ثابت)
-C	خیلی ضعیف	تکلیف منزل شعر پایانی هر درس یک بار
C	ضعیف	
C/5	نیمه متوسط	
B	متوسط	
B/5	نیمه خوب	
A	خوب	

اتصالات حرف ب: با، بیت، بج، بد، بر، بس، بص، بط، بع، بف،

بق، بک، بل، بم، بن، بو، بی

تمرین:

بابا، آب، برادر، باربد، برنا، بزرگ، پارسا، پروانه، بحر، پونه، بیگانه

تیرداد، صبر، بد، پند، یسند، یسنده، حیرت، بهار، بامداد، بابک، پوریا

یشرن، بم، بوشهر، پرچم، پروین، پگاه، پیروز، تیر، تیز، سر، نجات

کیقباد، بهنام، بنیاد، برنا، بزرگمهر، بهرنگ، بهمین، تندر

- ۱ - باگرفتن یک نمونه خط گروه خطی دانش آموز را معین می کنیم.
- ۲ - اتصالات برای همه ی دانش آموزان ثابت است. ده مرتبه
- ۳ - میزان تکلیف دانش آموز با توجه به گروهش معین می شود. مثلا گروه C ده بار از هر کلمه
- ۴ - تکلیف منزل دانش آموزان یک مرتبه از شعر پایانی می باشد.
- ۵ - ارزشیابی ماهانه برای ارتقا گروه دانش آموزان الزامیست.
- ۶ - از اشعار پایانی می توان برای تدریس موسیقی (گروه خوانی) استفاده کرد.

